

Čech na námluvách ve Vietnamu

12

Jak to vypadá, když jedete představit nastávajícího zbytku rodiny ve Vietnamu? A co teprve, když jste si vybrali Čecha?

Můj děda z mamčiny strany, jediný prarodič, který mi z obou stran zbyl, vždy trval na tom, že si musím vzít Vietnamce. Popravdě řečeno, mužská linie naší rodiny byla dost zatížená tradicemi a můj dědeček patřil k těm největším tradicionalistům, jaké znám. Když před třemi lety potkal Jakuba poprvé přes Skype, dal nám jemně nůž na krk s tím, že můžeme přijet do Vietnamu, jen pokud se Kuba naučí pořádně vietnamsky.

No jo, jenže to nesmí být můj drahý hudebně hluchý a vietnamština intonační jazyk. Po našem zasnoubení děda slevil ze svých požadavků. Stačí, aby se dokázal domluvit, říkával. Nakonec si rok před svatbou vystačili s tím, že jsem nonstop překládala a Jakub své základy vietnamštiny doprovázel neustálými úsměvy. Vypadal jako stálý občan Ňoumíkova, ale dokázal všem, že rukama nohama se toho dá vysvětlit fakt dost.

Do Vietnamu jsme jeli s Kubou poprvé. Cestu jsme měli naplánovanu lépe než od cestovní agentury. On má totiž Kuba rád, když přesně dopředu ví, co ho čeká, aby mohl mít i backup plány a byl připraven na nejhorší scénáře, které by obyčejné lidi ani nenapadly. Jinak je celý nesvůj. Měli jsme připraveného osobního průvodce přímo pro naše potřeby. Zejména u části rodinných návštěv v Hanoji a v Thanh Hója jsem do něj musela

Kubovi popsat den po dni, kde budeme spát, koho navštívíme, jaký příbuzenský vztah s námi má, jak tam pojedeme a jak dlouho tam pobudeme. Nechyběly přesné adresy, GPS, mapy, obrázky.

Po dvacetihodinovém letu jsme přistáli na letišti Nội Bài v Hanoji, odkud pochází moje mamka. Vyzvedl nás strejda a odvezl domů, k dědovi. Bydlí teď se strejdou, jeho ženou a dvěma dětmi.

Pokaždé když přijedu do Vietnamu, je můj první cíl jasný – dům, kde jsem vyrůstala do svých osmi let. Kde jsem žila vedle babičky. Kde jsme spolu žvýkaly cukrovou třtinu. Hrozně moc jsem chtěla, aby Jakuba poznali oba prarodiče. Měla jsem strašný strach, že Vietnam už nebude takový, jaký ho znám. Protože to tentokrát bylo poprvé, co jsem ho zažila bez své milované babičky.

Stejně jako při prvním setkání s mým taškou i tady Jakub perlil už při pozdravu. Místo dědy (ông) pozdravil včelu (ong). Tetu (cò) vyslovil jako „čáp“ (cò). Aspoň, že strejdu (chú) nemohl až tak moc zprasit. Je to slovo našťestí dost odlišné od slova pes (chó). Každopádně fakt nevím, co ten Jakub s těmi zvířaty pořád má...

Také při každé příležitosti opakoval dokola „děkuju“, „moc mi to chutná“ a „na zdraví“. Nic jiného totiž pořádně neumí. Není divu, že pořád dostával dvojité porce jídla a dědu opil hned napoprvé.

Náš gastro výlet po Vietnamu jsme zahájili právě u dědy. Teta připravila vynikající hostinu s nem (smaženými jarními závitky) a dalšími dobrotami, které Kuba miloval už z Čech. Připadala jsem si zase jako doma, i když mi nesmírně chyběla babička. Desítky let žila už jen s polovičním žaludkem, takže nemohla moc jíst. Při jídle jsem vzpomínala na to, jak jsem babičce dávala do misky jídlo, protože jsem se bála, že mi umře hladu. A ona vždycky jedla jen ty své sušené ryby, sladké brambory a rýžovo-sezamové placky.

Na oběd přišla i sousedka, kterou znám odmalička. Hodně se kamarádila s babičkou a dědou. Její děti jí moc nevařily, tak k nám běžně chodila na oběd. Nikdy jsme ji nemuseli zvát, prostě tam na ni vždycky čekala židle, miska a pár dřevěných hůlek. Pro Jakuba bylo tohle nezvyklé. Vysvětlila jsem mu to česky, zatímco všichni mluvili vietnamsky. Takové vícejazyčné večere nezažila moje rodina poprvé. Taťka k nám před lety přivezl nejlepší kamarády z Česka.

Jakub u dědy prošel. Řekla bych dokonce, že mu za těch pár dní stihl přirůst k srdci, i když to nedával moc najevo, což je podle mě trochu typické pro Vietnamce z hlavního města. Představení Jakuba všem kámošům, kteří se stavili na čaj a pokec. Fotil se s ním, aby měl fotky na památku a mohl je ukazovat všem, kdo k nám nestihli dorazit.

Obešli jsme také všechny sousedy v naší květinové čtvrti, což jsou vesměs naši příbuzní. Návštěvy byly většinou celkem tradiční – při pití zeleného čaje jsme vedli small talk o tom, co Jakub dělá a kdy plánujeme svatbu. Nicméně jedna návštěva nás

dostala oba. Zemřela totiž sousedova maminka, prateta z pátého kolene nebo tak něco, tudíž nás děda vzal do jejich domu. Samozřejmě jsme s Kubou při naší průpravě opomněli fráze vyjadřující upřímnou soustrast. Jakub si s tím poradil po svém. Řekl sousedovi „chúc mừng“ v domnění, že to znamená „je mi to líto“. Jenže ono to ve vietnamštině znamená „gratuluju“. Škoda že jsem si nestihla vyfotit výraz všech přítomných.

V Thanh Hója, měště sto kilometrů od Hanoje směrem na sever a sedm kilometrů od toho nejspínavějšího moře, které znám, se narodil můj tatínek. Tam byla atmosféra pro Jakuba úplně jiná. Taková srdečnější, řekla bych. Lidé tu dávají city a náklonnost jasně najevo a řekla bych, že tu probíhalo méně formalit a více srandy. Bydleli jsme u strejdy Thịnh, druhého mladšího tátova bratra. Už během prvního dne se stal nejoblíbenějším Jakubovým Vietnamcem. Strejda byl pořád vysmátý a neustále na Jakuba mluvil nějakou patlanštinou – náhodnými shluky slabik, aby to znělo jako čeština nebo angličtina. „To byl jediný okamžik, kdy jsem těžce litoval, že neumím vietnamsky. S ním bych si býval popovídal rád. Ale nakonec nám ke komunikaci stačila gesta, když jsi tam nebyla,“ přiznává Jakub dodnes.

Se strejdou jsme jeli na venkov, kde jsme objížděli příbuzné i z desátého kolene. Já sama jsem si některé lidi ani nepamatovala. Strejda nám vždycky přede dveřmi řekl, ke komu to vlastně jdeme, jaký k nám mají příbuzenský vztah a jak je máme oslovovat. U každé rodiny se nám dostalo pohoštění ve formě vody, zeleného čaje nebo rýžového vína. Jakub, protože nechtěl ze slušnosti nikoho urazit, si vždy dal s námi. Netušil

však, že Vietnamci horké dny přežívají díky ledu, který si vyrábějí z vody z kohoutku. Jeho evropský žaludek na takovou akci nebyl ani zdaleka připraven, a tak samozřejmě dostal večer sračku. Břicho ho začalo bolet už během návštěv, ale i tak se snažil neodmítat a neurazit. Také se nevyhnul hlazení po nohou, zádech a neustálému objímání, čímž my Vietnamci dáváme najevo lásku a vřelé přijetí do rodiny. No to bylo něco pro mého introverta, který nemá rád, když na něho sahají cizí lidé.

Samozřejmě ani z Thanh Hója jsme nemohli odjet bez návštěvy rodinného hřbitova. Jakub jakožto zapřisáhlý ateista (a hřbitovy rozhodně nepatří mezi jeho oblíbená místa ani v Čechách, ani nikde jinde) vůbec neprotestoval a doprovodil mě a strejdu. Dobrovolně by se asi v životě neúčastnil žádných náboženských událostí, ale tady všechny akce absolvoval z respektu a úcty ke mně a mé rodině.

Celé dopoledne pršelo a nepřestalo ani tehdy, když jsem šla nakoupit kompletní sadu pro návštěvu hřbitova, což znamenalo vonné tyčinky, zlaté papíry, malé lahvičky rýžového vína, několik druhů ovoce, betel a sirky. Jen co jsme přijeli na hřbitov a došli k hrobům našich předků, pomalu se vyjasnilo a postupně přestalo pršet. Nejsem vůbec pověřivá, ale v tu chvíli, kdy strejda říkal, že je to znamení, že nám babička požehnala, jsem cítila lehký závan minulosti. Jako kdyby mi bylo zase osm, babička stála na dvoře a vítala mě zas doma, v kraji, odkud doopravdy pocházím. Ve Vietnamu se totiž na otázku „odkud jsi“ odpovídá místem, kde se narodil váš tatínek, tedy „quê“.

Na každý oltář, který musí být na každém hrobu, jsme položili do

talířů ovoce a betel a vedle jsme postavili láhev alkoholu. Strejda zapálil obrovský svazek vonných tyčinek a rozdělil je na tři části. U každého hrobu jsme zapíchlí jednu vonnou tyčinku do nádoby k tomu určené a v duchu se pomodlili. Strejda něco polohlasně odříkával za nás všechny. Já tyto modlitby neumím, a tak podle rad rodičů vždy v duchu prosím předky, aby mi požehnali a splnili mi různá přání. Pokaždé začínám tím, že si přeji zdraví všech svých nejbližších. Aby byli všichni šťastní a vyhýbaly se jim nemoci. A jako přídavek vedlejší přání dle dané situace. Během svaťáku – abych udělala maturitu. Během etapy zamilování – aby se do mě dotyčný také zamiloval. Před cestou do Vietnamu – aby naše letadlo nespadlo.

A tak jsme takto obešli zhruba patnáct hrobů. Jakub poslušně, v tichosti a zenové atmosféře, napodoboval vše, co děláme se strejdou. Ani jsem nemusela moc překládat, ostatně znal to z návštěv mých rodičů. Doma jsme předkům vždy připravili raut, a když je jídlo opravdu poctivé a oni si pochutnají, tím spíš nám splní naše přání. Na oltáře v rodinách se často přidává i oblíbená pochoutka zesnulého, jako třeba čokoláda, určitý druh whisky, jen ne česnek ani čerstvě vykuchaná ryba. Já si to představuju tak, že zveme předky zpět na zem, ať už v jakékoli podobě, kterou nelze vidět lidskýma očima.

Musím říct, že jsem měla co dělat, abych udržela vážnou tvář, když jsem viděla svého skoro dvoumetrového mědu, zarytého ateistu, který má pragmatičnost snad i v DNA, jak s námi utírá a čistí hroby, pálí falešné peníze, spíná k sobě ruce a modlí se po vietnamsku.

Po ceremoniálu se ke mně Jakub nakloní a šeptá: „Proč jsme pálili ty zlaté papíry?“

Uvědomím si, že jsem mu tuhle část ceremoniálu zcela zapoměla předem vysvětlit. U nás doma jsme to s maminkou vždy dělaly na zahradě, u čehož nebyl Jakub nikdy přítomen.

Odpovídám stručně: „Aby měli čím platit v jiném světě, kam se dostali po smrti.“

Jakubovi se rozsvítí oči: „Aha, tak jsem právě provedl první bezkontaktní transakci ve Vietnamu.“

Pak se na chvíli zamyslí a ptá se mě nevinně: „A jak víte, že se v jejich světě používají stejné peníze jako tady ve Vietnamu?“

„No budeme doufat, že tam berou všechno, protože v Sapě v Čechách se třeba místo falešných vietnamských đongů prodávají eura a dolary,“ odpovídám nejistě.

„Třeba tam mají směnárnu,“ uchichtne se můj drahý.

**Vietnam,
jak si
ho chci
pamatovat**

13